

Tenorista bottal

**Alfrédot szerettem volna
elénekelni a Traviatában
vagy Nemorinót
a Szerelmi bájtalban
vagy Taminot
a Varázsfuvolában.**

**De sohasem énekelhette el
ezeket a szerepeket.**

**Keönch Boldizsár
énekművész és művésztanár
két éves kora óta bottal jár....**

**ÍRTA:
VÁRHALMI GERGELY**

Pontos. Emlékszem, tőlem is azt kérte az első zeneakadémiai órákon: legyen pontos! Fontos számára az idő, ahogy az öltözködés is. Sosem láttam még öltöny nélkül. Ha otthonában, vasárnapi ebéd után fogad, akkor is nyakendő van rajta. Örökké ünnepel. Ünnepli a Múzsát, amivel eljegyezte magát. És a Múzsza szolgálatát.

– Tizenöt éves koromtól muzsikus szerettem volna lenni – mondja, miközben elhelyezkedik az asztalnál –, azt hiszem ez volt az egyetlen olyan döntésem, amit nem sajnálok.

Botját a lócához támasztja, és kezébe veszi a vizespoharat.

Énekórán Keöncs Boldizsár és a lánya, Piroska

– Az egyik énektanárnak volt igaza, amikor huszonnyolc éves koromban közölte velem: „*Boldizsár, Boldizsár, neked nem lett volna szabad megnősülnöd!*” Éneklés és család, rendben, tanítás és család, az is, de éneklés – tanítás – család, nem, ez már sok. Sajnos számos ember életét sikerült megkeserítenem, leginkább a feleségemet. Nem tudtam szegényt boldoggá tenni. Az énekesi és a tanári hivatás külön-külön is teljes embert kíván. És nemcsak tőled, de a veled élőkől is végtelen sok áldozatot kö-

vetel. A feleségem mindent megtett, hogy összetartsa a családot. De melyik asszony tűrné szó nélkül, hogy amikor ő szül, a férje éppen koncertezzen? Melyiküknek nem szúrna szemet a vándorcigány élet? Mert bizony ez egy szerzetesi pálya. Nem lehet koncertet lemondani, vidéki vagy külföldi kurzusokat elhalasztani. Hát persze, hogy az ő szemében én egy hálátlan dög vagyok.

Kortyol a vízből és végigsimítja a nyakkendőjét, majd kissé rekedten hozzászól:

– Amit mondtam, mind igaz, még sincs lelkiismeret-furdalásom, volt aki felügyeljen a gyerekekre, később meg mind a három önálló lakást kapott. Igaz, hogy ezért öt és fél évig kellett Hollandiában tanítanom, de mindennek ára van.

Megköszörüli a torkát, elmosolyodik.

– Rádásul az én fizikumommal....! Nekem inkább lelkierőm van. Meg a bánat hajt előre. Az elégedetlenség. A művésznél ez az igazi hajtóerő. Az összes nagy zeneszerzőnek volt valami

nagy bánata, Brahms, Schumann, Beethoven... Az egyetlen kivétel talán Bach, őt a túlvilágba vett hatalmas hite segítette át a mélypontokon. Én is hiszek, e nélkül már rég véget vetettem volna mindennek, mint szegény Pernye András barátom. De a családi fiaskó nálam egy olyan frusztrációs élménybe torkollt, amely szinte kötelezővé tette a más téren való átlagon felüli teljesítést. Ha énekelek, tanítok, akkor mindenben van a világ.

Vállfát kér, ráakasztja a zakóját. Közben az órájára pillant. Hatkor tanítania kell.

– Apámtól örököltem a pedagógiai készséget. Sokat foglalkozott velünk gyerekkoromban. Ami-

kor egy-egy matematikai szabályt nem értettünk, játékos számtani feladatokat adott, amelyek megoldásával mindig valami érdekes eredményt kaptunk, például az életkorunkat, vagy az éppen aktuális évszámot. Így vezetett rá a helyes megoldásra. Nem véletlen, hogy a koncertezés mellett zongorista öcsém is tanít Németországban. Az oktatás mondhatni a vérünkben van. Persze a művésztanároknak mindig problémás a „kettészakadás” a pódium és a zongoraszoba között. Igaza van Vásáry Tamásnak. Szerinte a jó tanár az, aki fölöslegessé tudja tenni önmagát. A jó tanárnál a diák egy idő után már önmagát tanítja. Az

embernek életében kevés igazán jó növendéke van. Eppen ezért az igazi nagy tehetség hihetetlenül feldobja az embert. Szinte nem is érdekel, mit fizet. Izgalomba hoz. Sajnos ez ritka. Persze lehet a „közepesből” is jelentőset csinálni, de az igazi világ nagyságnak születnie kell. Merem állítani, hogy a tanár szerepe csupán másodlagos. Elsődleges a tanítvány tehetsége, szorgalma, idegrendszer, s csak ezután jön a pedagógus. Ezért veszélyes egy növendék produkciójából a tanár tudására, hozzáértésére következtetni.

– *Vannak lényeges különbségek a nyugati, illetve a hazai diákok énektanítása között?*

Egészen apróra hajtogatom össze az egy hétre való frissen vasalt ingemet és a frakkomat, majd beleteszem egy kis hátizsákba. Ezt is apámtól tanultam.

Az ember élete arról szól: hogyan kovácsoljunk a fogyatékoságainkból erényt?

– Sajnos sok. Pedig ne gondoljuk, hogy Maast-richtban vagy Londonban több a tehetség, mint idehaza. Mi elsősorban a pénz miatt megyünk el. De kétségtelen, hogy sokkal könnyebb egy, a biztos egzisztenciája miatt tökéletesen koncentráló diákkal dolgozni, mint egy budapesti zeneakadémistával, aki már az első osztályban is azon gondolkodik, hogyan egészítse ki megalázó kis ösztöndíját, hogyan játssza ki a tanárt, hogy az ne vegye észre a vidéki haknikat. Ha energizáltan, az anyagot nem tudva állít be az órára, hogyan is várhatnám el tőle a nyugati tanítványaimtól megszokott szorgalmat, lelkesedést, pontosságot és tiszteletet?

– *Tiszteletet?*

– Jó értelemben vett tiszteletet. A magyar tanárok pocskondiázzák egymást. Pedig régi mondás: a nagy művész attól nagy, hogy elismeri a másik nagyságát. Lehet az eltérő módszerekkel egyet nem érteni, de – főleg a diák előtt – pocskondiázni...?! Hogyan várhatunk el akkor tiszteletet, ha mi magunk sem adjuk meg? Képzeli csak el, mit gondol egy diákunk egy tanárkollégánkról, ha állandóan szidjuk előtte? Így aztán az utólagos tisztelet, vagy mondjuk úgy a hála marad számunkra. A tanítvány sikere mellett ez dobogtatja meg igazán a tanár szívét.

– *Hálások a zeneakadémisták?*

– A színészek sokkalásabbak. Hét éven keresztül tanítottam a színművészetin, növendékeim között volt pl. Lukács Sándor, Bánsági Ildi, Hegedűs D. Géza, Gálffy László. Máig érzem a szeretetüket. Udvaros Dorottya majd minden interjújában megemlíti a nevem. Gálvölgyi ahogy meglát, odaúszik hozzám a Lukácsban. Furcsa dolog ez a „hála”. Kosztolányi Nérója megöli tanítóját, Sencát, csak hogy ne kelljen hálásnak lennie. Pedig, ha egyvalaki van, aki hálával gondol vissza az emberre, már megérte az egészet csinálni.

– *Ön kinek hála?*

– Nincs ahhoz elég oldal, hogy kiférjen a lista – mondja nevetve –, belőlem nap mint nap megszólalnak a tanárain. Mondok egy instrukciót, hirtelen elhallgatok, kavarog a fejem, Jézusom, mondom magamban, hát ezt Nádasdytól hallottam, ez nem is az én gondolatom. Elszégyeltem magam. Ez az én örökségem. A tanárain, a szüleim hagyatéka, amely már a részemmé vált, s amelyért örökké hálás vagyok.

– *Ön gyermekkorától mozgássérült. Hogyan tud operaénekeseket tanítani egy ember, aki sosem játszott színpadon?*

– Mindenekelőtt ki kell

om : egyszer kül-
 on elénekeltem „Az
 red lánya” című Doni-
 zetti opera tenorszerpét,
 persze előnyösen öltöztet-
 ve, bottal, de mozogva,
 játszva. Egyáltalán nem
 volt nehezebb a rossz lá-
 bammal, mint egy dales-
 tet, vagy oratórium kon-
 certet végigcsinálni. Ami a
 kérdését illeti: az énektaní-
 tás nem szereptanítás, ha-
 nem zenetanítás. Elsősor-
 ban magához az éneklés-
 hez fontos mozgásokat

kell megtanítani. A mi fel-
 adatunk az akusztikai él-
 mény megteremtése. A
 többi a rendező dolga. Ha
 az énektechnika biztos,
 akkor már bátran jöhet
 modern mozgásigényeivel
 a rendező- centrikus ope-
 ravilág. Mi színészi mun-
 kát nem, legfeljebb az
 alapvető pódiumszabályo-
 kat taníthatjuk meg. Példá-
 ul azt, hogy soha ne lapozz
 kettőt, vagy hogy a slicce-
 det sose felejtse nyitva
 (mindkettő megtörtént ve-

lem). Egyébként, ha már
 színpadi játékról van szó,
 egy szerep van, amit iga-
 zán jól eljátszhatnak: a to-
 lószékhez kötött Porgy fi-
 guráját Gershwin operájá-
 ból. De sajna, a szerző azt
 bariton hangra írta.

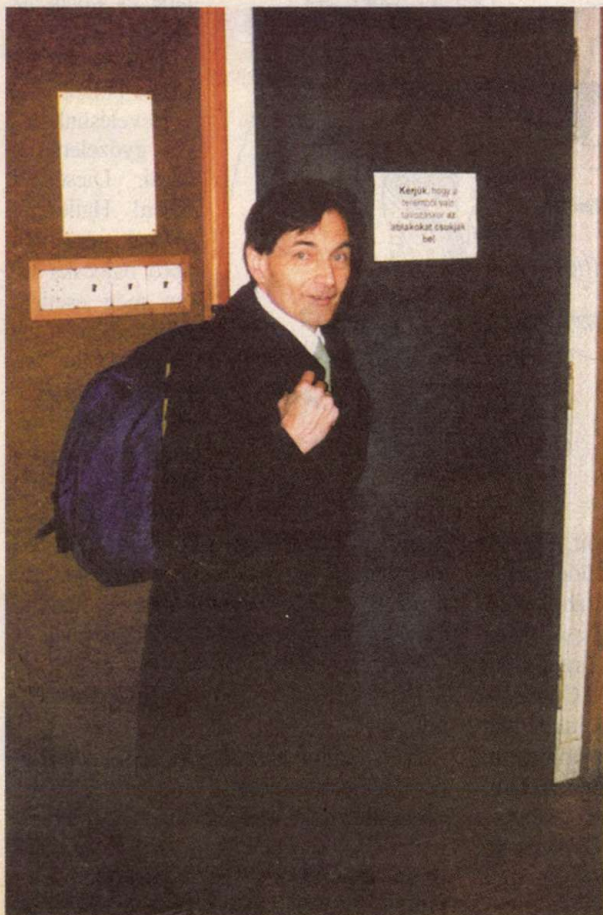
Megint az órájára pil-
 lant. Felsegítem a zakóját.

– Igaz, hogy tanár úr
 egyetlen hátizsákkal
 utazik minden külföldi tur-
 néra?

– Turnéra, kurzusokra,
 Ausztráliától Koppenhá-
 gáig. Egyik kezemben bot,
 másikkal kapaszkodom.
 Így hát egészen apróra
 hajtogatom össze egy hét-
 re való frissen vasalt inge-
 met és a frakkomat, majd
 beleteszem egy kis háti-
 zsákba. Ezt is apámtól ta-
 nultam.

Elképedve rázom a fe-
 jem.

– Nem hiszi, mi? Leg-
 közelebb csomagoljon be
 egy nagy bőrröndbe és én
 harmadannyi helyre bepa-
 kolok úgy, hogy amikor
 előveszi, nem lesz rajta
 gyűrődés. Több idő, de
 megéri. Erről szól az em-
 ber élete: hogyan ková-
 csoljunk a fogyatékos-
 gainkból erényt! – mond-
 ja, majd csillogó szemmel,
 kópés mosollyal még
 hozzáteszi: – Az én éle-
 tem meg még inkább er-
 ről szól.

Ez egy szerzetesi pálya